

Opinia Komitetu Regionów „Biała księga »Adaptacja do zmian klimatu: europejskie ramy działania«”

(2010/C 79/03)

KOMITET REGIONÓW

- Podkreśla konieczność uznania władz lokalnych i regionalnych za podstawowe podmioty w walce ze szkodliwymi skutkami zmian klimatu z uwagi na ich gotowość do przyjęcia współodpowiedzialności i na podejmowane przez nie już w chwili obecnej działania, mające na celu dostosowanie społeczności do konsekwencji tych zmian.
- Przyznaje, że zmiany klimatu będą miały bezpośredni wpływ zarówno na podaż energii, jak i popyt na nią, gdyż np. fale upałów i susze będą oddziaływały na produkcję energii, nawałnice i powodzie będą zaś powodowały przerwy w jej dostawach, i dlatego pozytywnie ocenia fakt, że wpływ zmian klimatu zostanie uwzględniony w strategicznym przeglądzie sytuacji energetycznej.
- Popiera utworzenie platformy monitorowania zmian klimatu, odpowiednio wspieranej przez Komisję i opracowanej na podstawie sprawdzonego modelu inicjatywy Porozumienia między burmistrzami. Platforma powinna pomóc władzom lokalnym i regionalnym w zdobywaniu i wymianie wiedzy na temat lokalnego klimatu.
- Zgadza się, że podstawową barierą dla adaptacji są ograniczenia finansowe. Środki finansowe zapewniane obecnie przez UE i państwa członkowskie są niewystarczające i stąd konieczność przydzielenia większych kwot dla niższego szczebla, ukierunkowanych specjalnie na adaptację do zmian klimatu.
- Uważa, że w zbliżającym się przeglądzie budżetu UE, a w istocie i w kolejnych perspektywach finansowych na okres po 2013 r., należy koniecznie uznać wyzwania związane ze zmianami klimatu za priorytet. Zważywszy, że środki na rzecz adaptacji polegają w wielu przypadkach zasadniczo na wysiłkach podejmowanych na szczeblu lokalnym, bardzo ważne jest, by udostępnić wsparcie UE władzom samorządowym.

Sprawozdawca: Henning JENSEN (DK/PSE), burmistrz Næstved

Dokument źródłowy

Biała księga „Adaptacja do zmian klimatu: europejskie ramy działania”

COM(2009) 147 wersja ostateczna

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

1. Z zadowoleniem przyjmuje białą księgę w sprawie adaptacji do zmian klimatu i towarzyszące jej załączniki jako dobrą i przemyślaną inicjatywę. Ponadto dostrzega w środowisku naukowym, w tym w Międzyrządowym Zespole ds. Zmian Klimatu, jedno-myślność w kwestii występowania i coraz szybszego tempa zmian klimatu, które w dużej mierze spowodowane są nieustającymi i zwiększającymi się emisjami gazów cieplarnianych, będącymi efektem działalności człowieka. Dlatego należy podjąć wyzwanie i zaangażować wszystkie zainteresowane podmioty we wszechstronne i trwałe podejście do ochrony klimatu, łączące w sobie zapobieganie, łagodzenie i adaptację.

2. Popiera wszechstronne podejście Komisji Europejskiej, obejmujące wymogi dla różnych sektorów, jak również uznaje konieczność horyzontalnego zintegrowania adaptacji z głównymi obszarami polityki UE.

3. Podkreśla fakt, że problem ten w rozmaity sposób dotyczy poszczególnych regionów geograficznych UE. Europejskie ramy działania muszą to uwzględnić. Oznacza to jak najwyższy stopień elastyczności możliwych środków oraz ścisłe przestrzeganie zasady pomocniczości. Tylko w ten sposób można wystarczająco uwzględnić różnice między regionami w celu ograniczenia skutków gospodarczych, środowiskowych i społecznych.

4. Zwraca uwagę na fakt, że zmiany klimatu nie powstrzymują granice geograficzne, organizacyjne czy administracyjne i w związku z tym apeluje, by organy lokalne, regionalne i krajowe na obszarach o tych samych cechach, takich jak zbiorniki wodne, estuaria oraz przybrzeżne i rzeczne obszary zalewowe, wyspy i obszary najbardziej oddalone, przyjęły wspólne podejście horyzontalne, natomiast z perspektywy wertykalnej adaptacja wymaga podjęcia działań oddolnych i zaleca wspólne wdrażanie środków adaptacyjnych na wszystkich szczeblach rządowych, z określeniem odpowiednich działań, odpowiedzialności finansowej oraz harmonogramu realizacji proponowanych celów, jak również z uwzględnieniem zintegrowanej reakcji i wspólnej odpowiedzialności za wyniki.

5. Podkreśla, że koniecznie należy zapewnić, by różne inicjatywy nie utrudniały realizacji celu oraz by nie powielano ich na różnych szczeblach władzy. Zaangażowanie władz lokalnych i regionalnych w stosownym czasie może skutkować wzajemnym uzupełnianiem się propozycji, ponieważ gminy, miasta oraz regiony mogą zaofiarować informacje o doświadczeniach i rozwiązaniach, które zostały już wykorzystane na niższym szczeblu.

6. Zaznacza, że ambitna i efektywna polityka w zakresie zmian klimatu może zapobiec nasilaniu się nierówności społecznych spowodowanych zmianami klimatu. Celem jest nadanie impetu „nowemu zielonemu ładowi” za pomocą środków, które doprowadzą np. do rozwoju badań naukowych w obszarze rozwiązań energetycznych przyjaznych klimatowi, do wzmocnienia zatrudnienia w sektorach ekologicznych oraz rozwoju ekologii, jak również pomogą sile roboczej w dotkniętych sektorach nabyć elastyczne umiejętności. Brak odpowiedniego wykształcenia i elastycznych umiejętności jest główną przeszkodą w adaptacji, zarówno w samorządzie lokalnym i regionalnym, jak i w sektorze prywatnym. Projektowanie, budownictwo, a także wydziały planowania i kontroli budynków w samorządach lokalnych będą wymagać dużych inwestycji długoterminowych i szkoleń w celu wykształcenia tych umiejętności i wykorzystania ich w pracy. „Nowy zielony ład” może również pomóc w zapobieganiu niepożądanego migracji wskutek uwarunkowań klimatycznych. Wyzwania związane ze zmianami klimatu można zatem przekształcić w okazję do zapewnienia zrównoważonego i ekologicznego wzrostu gospodarczego jako sposobu walki z kryzysem finansowym, w związku z czym istotne jest stworzenie powiązań z przyszłymi priorytetami strategii UE na rzecz wzrostu i zatrudnienia po 2010 r.

Skutki zmian klimatu dla strategii sektorowych

7. Przypomina o konieczności zastosowania kombinacji instrumentów politycznych, w tym także strategicznego planowania na szczeblu lokalnym. Niezwykle istotne jest bezpośrednie włączenie aspektów zmian klimatu do narzędzi planowania na szczeblu lokalnym celem uwzględnienia wpływu na klimat.

8. Podziela opinię, że zmiany klimatu mają szczególnie wpływ na wiele dziedzin życia, a zwłaszcza na infrastrukturę (budynki, infrastrukturę transportową, drogi krajowe i lokalne, energetykę, infrastrukturę wodociągowo-kanalizacyjną oraz ochronę przeciwpowodziową), ekosystemy, rolnictwo i leśnictwo, z czego wynika konieczność zastosowania narzędzi sektorowych i ponadsektorowych, które pomogą rozwiązać problemy w tych obszarach. Ważne jest, by zastosować podejście ponadsektorowe w ramach środków dostosowawczych do zmian klimatu, które nie negowałyby jednak pierwotnych celów poszczególnych obszarów polityki.

9. Popiera pogląd, że opracowanie wytycznych i mechanizmów na potrzeby monitorowania wpływu zmian klimatu na zdrowie ludzi może przyczynić się do udoskonalenia środków służących np. zarządzaniu w przypadku chorób powodowanych uwarunkowaniami klimatycznymi w wymiarze transgranicznym, które będą atakowały obywateli na różne sposoby.

10. Podkreśla, że zintegrowane podejście, które jest konieczne dla zapewnienia realizacji solidnych rozwiązań w zakresie adaptacji do zmian klimatu, wymaga publicznej kontroli modeli rozwiązań wybieranych dla poszczególnych sektorów. Do tego dochodzą ekologiczne i ekonomiczne efekty synergii oraz efekt przenoszenia się rozwiązań pomiędzy poszczególnymi sektorami (*spin-off*).

11. Podziela opinię, że zmiany klimatu będą miały bezpośrednie skutki dla sektora rolniczego, leśnego oraz całego obszaru wiejskiego i podkreśla ważną i coraz większą rolę środków dostosowawczych dla społeczności wiejskich oraz gospodarstw rolnych i leśnych. By doprowadzić do wczesnej adaptacji, minimalizując jednocześnie wpływ na ten sektor, konieczne jest przeprowadzenie badań na temat klimatu i rolnictwa, w ramach których uwzględniono by charakterystyczne cechy rolnictwa każdego regionu. Ochrona klimatu i dostosowanie do zmian klimatu wiążą się często z niższymi plonami lub wzrostem nakładów. Dlatego też należy przeprowadzić ocenę kosztów i korzyści dla poszczególnych środków. Ponadto koszty ochrony klimatu i środków dostosowawczych do zmian klimatu powinny być rozsądne. Sektor rolniczy odegra bezpośrednią rolę, jeśli chodzi o zapewnienie, iż obszary wiejskie poradzą sobie z wyzwaniem spowodowanymi zmianami klimatu w takich obszarach jak retencjonowanie i ochrona wody, zarządzanie uprawami, zalesianie i zarządzanie terenami zalesionymi, z wyłączeniem terenów o stopie zalesienia przekraczającej 50 %, ponowne przekształcenie gruntów uprawnych w użytki zielone, rolnictwo ekologiczne, zarządzanie terenami podmokłymi itd. Tereny wiejskie oraz rolne położone blisko miast i aglomeracji mogą zyskać znaczenie strategiczne w kontekście tworzenia bezpiecznych obszarów rencyjnych na ewentualność ekstremalnych warunków pogodowych i powodzi.

12. Przyznaje, że zmiany klimatu wpłyną na lasy i otaczające je ekosystemy. Zmiany klimatu mogą wpłynąć na produkcję drewna i rekreację na świeżym powietrzu, jakość wody, bioróżnorodność oraz ilość składowanego dwutlenku węgla. Jeśli chodzi o plan działania UE na rzecz lasów, należy zapoczątkować debatę w celu określenia konsekwencji i oddziaływania zmian klimatu na lasy i ewentualnego ustalenia potrzeby działań.

13. Podziela opinię, że zmiany klimatu będą stanowiły dodatkowe obciążenie dla sektora (śródlądowej) gospodarki rybnej wskutek oddziaływania na ekosystemy (morskie), które już teraz są podatne na przełowienie i wyczerpywanie się zasobów.

14. Przyznaje, że zmiany klimatu będą miały bezpośredni wpływ zarówno na podaż energii, jak i popyt na nią, gdyż np. fale upałów i susze będą oddziaływały na produkcję energii, nawałnice i powodzie będą zaś powodowały przerwy w jej dostawach. Dlatego pozytywnie ocenia fakt, że wpływ zmian klimatu zostanie uwzględniony w strategicznym przeglądzie sytuacji energetycznej. W szczególności należy poprawić bilans CO₂ oraz wykrywanie i efektywność alternatywnych źródeł energii.

15. Zwraca uwagę na pozytywne i negatywne skutki dla turystyki, które doprowadzają do zerwania ze starymi wzorcami podróżowania.

16. Wyraża zdziwienie, że w białej księdze Komisji nie wspomniano o potrzebie wytyczenia celów sektorowych w zakresie ograniczenia emisji w sektorze lotniczym i morskim. Najlepszym sposobem zapobiegania pojawieniu się wydatków związanych z adaptacją do negatywnych skutków zmian klimatu jest zapobieganie emisjom.

17. Zaznacza, że zmiana wzorców pogodowych wpłynie na zarządzanie strefą przybrzeżną. Konieczne należy podjąć wysiłki na rzecz pełnego przestrzegania zaleceń dotyczących zintegrowanego zarządzania strefą przybrzeżną (Integrated Coastal Zone Management, ICZM) i w celu zapewnienia, by we wniosku uzupełniającym do zaleceń ICZM oraz w towarzyszącej mu ocenie oddziaływania (planowane rozpoczęcie w 2009 r.) zapewniono, iż w środkach adaptacyjnych odpowiednio uwzględniona zostanie waga zarządzania strefą przybrzeżną, przy jednoczesnym poszanowaniu zasady pomocniczości, na przykład poprzez wykorzystanie lokalnych partnerstw przybrzeżnych skupiających społeczności lokalne i odpowiednie zainteresowane strony, dzięki czemu środki adaptacyjne byłyby w pełni włączone do zarządzania strefą przybrzeżną zgodnie z podejściem oddolnym.

18. Zwraca uwagę na fakt, że w regionach alpejskich zmiany klimatu postępują szybciej i że regiony te są pod wieloma względami szczególnie narażone na skutki takich zmian.

19. Podziela opinię, że w znacznym stopniu ucierpi również zdrowie zwierząt i roślin oraz że coraz częściej wśród roślin i zwierząt pojawiać się będą i rozpowszechniać obce na danym terenie choroby i szkodniki. Wraz z postępującą utratą miejscowej różnorodności biologicznej oraz przybywaniem gatunków obcych nastąpią znaczne zmiany w ekosystemach lądowych. Środki podejmowane z zamiarem adaptacji do zmian klimatu również mogą coraz bardziej wpływać w nieprzewidywalnym zakresie na różnorodność biologiczną. Ważnym narzędziem jest dyrektywa siedliskowa, którą należy w miarę możliwości wykorzystywać do zapewnienia korzystnego statusu ochrony siedlisk Natura 2000 i dalszego ich rozwijania.

20. Wskazuje, że zmiany klimatu mają duży wpływ na zdrowie zwierząt i roślin, a także na zdrowie i środowisko życia ludzi.

21. Biorąc pod uwagę oczekiwane podniesienie się poziomu mórz oraz nasilenie zjawiska sztormów i powodowanych przez nie powodzi, zwraca uwagę na potrzebę opracowania zintegrowanych planów dla obszarów przybrzeżnych. Dlatego należy udostępnić środki na wdrożenie zintegrowanej ochrony wybrzeża oraz zintegrowanego zarządzania strefą przybrzeżną.

22. Podziela opinię, że ucierpią również zasoby wodne, zarówno pod względem ilości, jak i jakości, co będzie miało znaczne skutki dla środowiska, ludzi i gospodarki. UE będą nękały powodzie i susze. Powodzie i jednocześnie ograniczone możliwości osuszania systemów kanalizacji mogą skutkować mniejszą mobilnością z uwagi na zalane drogi, a także uszkodzeniami budynków mieszkalnych i pozostałej infrastruktury. Dlatego szkoda, że Komisja nie wspomniała konkretnie o istniejących systemach kanalizacyjnych jako o narzędziu mającym zasadnicze znaczenie. Są one szczególnie zagrożone, a dostosowanie istniejących systemów ściekowych będzie bardzo kosztowne. Wprawdzie sprawy te należą do kompetencji władz lokalnych i regionalnych, lecz nie będą one w stanie same ponieść kosztów takich inwestycji.

23. Przyznaje, że wiele dyrektyw UE wpłynie na stan zasobów wodnych w UE. Nieodłącznym elementem wdrożenia tych dyrektyw są wiążące terminy. Zgodnie z ramową dyrektywą wodną termin, do którego wszystkie organy z sektora gospodarki wodnej muszą osiągnąć prawidłowy status ekologiczny, przypada na 2015 r. Pierwsze plany gospodarowania wodami w dorzeczu (RBMP) mają być ukończone najpóźniej do 22 grudnia 2009 r. i dlatego ważne jest, by do końca 2009 r. opracować wytyczne i zestaw narzędzi w celu uwzględnienia w RBMP obecnego stanu wiedzy na temat lokalnych skutków zmian klimatu oraz w celu stałego dostosowywania RBMP do nowych ustaleń w dziedzinie modelowania klimatu. W dyrektywie powodziowej przewidziano trzy terminy. W latach 2011, 2013 i 2015 mają zostać wykonane wstępne oceny ryzyka powodziowego, mapy zagrożenia powodziowego oraz plany zarządzania ryzykiem powodziowym. W ramach strategii na rzecz rozwiązania problemu niedoboru wody i susz zostaną wprowadzone plany zarządzania suszą. Te określone cele będą w dużym stopniu realizowane i stymulowane przez gminy i regiony w całej Europie. Dlatego terminowe zapewnienie przez Unię i państwa członkowskie właściwych narzędzi oraz wystarczających środków dla lokalnych i regionalnych organów rządowych jest sprawą najwyższej wagi.

24. Regiony dołożą starań, aby na podstawie aktualnego stanu wiedzy oraz akceptowanych społecznie środków w jak największym stopniu uwzględnić zmiany klimatu w pierwszej generacji planów gospodarowania wodami w dorzeczu oraz uwzględnić nowy stan wiedzy w zakresie badań nad klimatem podczas opracowywania drugiej generacji planów zagospodarowania po 2015 r. W tym celu bardzo ważne jest opracowanie wytycznych i narzędzi opartych na najnowszej wiedzy naukowej, a jednocześnie możliwych do praktycznego zastosowania przez władze regionalne.

25. Wskazuje na potrzebę zapewnienia zarówno całkowitej spójności obowiązującego prawodawstwa UE w obszarze gospodarki wodnej (ramowej dyrektywy wodnej, dyrektywy w sprawie wód gruntowych, dyrektywy powodziowej, strategii na rzecz rozwiązania problemu niedoboru wody i susz itd.), jak i zgodności z nim przyszłych propozycji i celów UE związanych z adaptacją do zmian klimatu. Wdrożenie europejskich przepisów dotyczących gospodarki wodnej będzie miało znaczny wpływ na sposób planowania w sektorze gospodarki wodnej w europejskich gminach, miastach i regionach.

26. Przyznaje, że w finansowaniu adaptacji gospodarki wodnej władze lokalne i regionalne będą musiały uwzględnić ochronę wód gruntowych w celu zapewnienia zrównoważonej dystrybucji wody. Pewne fundusze można pozyskać w drodze ustanowienia mechanizmu finansowego w zgodzie z ramową dyrektywą wodną, zapewniając, że zajmując się kwestią wpływu zmian klimatu na cykl wodny, odpowiednio uwzględni się poziom zużycia wody przez konsumentów.

27. Popiera włączenie przez Komisję działań i środków typu „no-regret” w celu zwiększenia odporności ekosystemów i infrastruktury.

28. Podkreśla, że rozwiązania problemów specyficznych dla poszczególnych sektorów mogą przyczynić się do zrównoważonego i ekologicznego wzrostu, a także, poprzez badania i innowacje, do zatrudnienia bardziej odpowiadającego przyszłym potrzebom.

Propozycja Komisji dotycząca ram UE: cele i działania

29. Z zadowoleniem przyjmuje dwuetapowe podejście Komisji. Zwraca jednak uwagę na to, że czekające nas zadanie wymaga ścisłej współpracy wszystkich szczebli rządowych na wszystkich etapach. Zaangażowanie władz lokalnych i regionalnych wyłącznie na pierwszym etapie jest nie do przyjęcia. Gminy, miasta i regiony należy koniecznie uznać za podstawowe podmioty procesu adaptacji do zmian klimatu. Ogólna strategia adaptacyjna na poziomie UE powinna być na tyle szczegółowa, by mogła być zastosowana na szczeblu regionalnym w całej UE, a jednocześnie powinna uwzględniać różnorodność obszarów, warunków klimatycznych i struktur gospodarczych.

30. Domaga się udostępnienia osiągalnych dowodów naukowych przed rokiem 2012. Wzorce budżetowe władz lokalnych, regionalnych i krajowych różnią się od wzorców budżetowych UE, a wiele władz samorządowych już pracuje nad adaptacją. Muszą one znać scenariusze klimatyczne, do których mają się dostosować. Władze lokalne, regionalne i krajowe będą gromadziły dane, opracowywały strategie adaptacji oraz przystąpią do prac nad adaptacją przed 2012 r. UE powinna wspierać te działania, przede wszystkim przedstawiając naukowe scenariusze przed 2012 r., które szczegółowo uwzględniałyby wszystkie regiony UE, a w następnej kolejności zapewniając stałą pomoc finansową w realizowanych pracach, kiedy już adaptacja do zmian klimatu zostanie uwzględniona w budżecie.

31. Z zadowoleniem przyjmuje stworzenie wspólnotowego systemu wymiany informacji o różnorodności biologicznej, który będzie działał w oparciu o krajowe platformy umożliwiające dzielenie się informacjami na temat skutków zmian klimatu, stopnia narażenia oraz najlepszych rozwiązań, jak również podkreśla konieczność zapewnienia władzom lokalnym i regionalnym możliwości zasilania tego systemu za pośrednictwem lokalnych lub regionalnych ośrodków monitorowania zmian klimatu i korzystania z niego. Interaktywność umożliwiająca władzom lokalnym i regionalnym czynne angażowanie głównych zainteresowanych sektorów za pośrednictwem ośrodków monitorowania zmian klimatu oraz skorzystanie w odpowiednim czasie z wiedzy i doświadczeń innych władz, na przykład w odpowiedzi na niebezpieczne zjawiska pogodowe, byłaby bardzo cenna i należą ją umożliwić. Mechanizm ten powinien koncentrować się na zapewnieniu modeli, danych i instrumentów przyjaznych użytkownikowi, a także na ułatwianiu wymiany doświadczeń i informacji.

32. Popiera utworzenie platformy monitorowania zmian klimatu, odpowiednio wspieranej przez Komisję i opracowanej na podstawie sprawdzonego modelu inicjatywy porozumienia między burmistrzami. Platforma powinna pomóc władzom lokalnym i regionalnym w zdobywaniu i wymianie wiedzy na temat lokalnego klimatu. Przyniesie im to bezpośrednią korzyść oraz posłuży jako mechanizm mogący uzupełnić wspomniany wspólnotowy system wymiany informacji.

33. Wzywa UE i państwa członkowskie do pełnego wykorzystania bliskości władz lokalnych i regionalnych do obywatela oraz ich większej wiedzy na temat lokalnych skutków zmian klimatu poprzez przyznanie im odpowiednich uprawnień i środków umożliwiających realizację lokalnych inicjatyw w zakresie adaptacji.

Instrumenty finansowe

34. Zgadza się, że podstawową barierą dla adaptacji są ograniczenia finansowe. Środki finansowe zapewniane obecnie przez UE i państwa członkowskie są niewystarczające i stąd konieczność przydzielenia większych kwot dla niższego szczebla, ukierunkowanych specjalnie na adaptację do zmian klimatu. Ponadto środki te powinny być skoordynowane ze środkami przeznaczonymi na zapobieganie katastrofom naturalnym.

35. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w europejskim planie naprawy gospodarczej uwzględniono łagodzenie zmian klimatu i adaptację do nich w środkach na rzecz ożywienia gospodarczego. Niemniej ubolewa, że nie zaproponowano żadnego europejskiego planu naprawy uwzględniającego aspekty ekologiczne i że kwestie ekologiczne zostały przesunięte do różnych narodowych planów działania w sposób nieskoordynowany, choć czas już ugotować drogę ekologicznej, zrównoważonej i niskoemisyjnej gospodarki, zapewniającej wyjście z obecnego kryzysu finansowego i gospodarczego.

36. Popiera stanowisko Komisji, aby państwa członkowskie od 2013 r. przeznaczały przynajmniej 50 % dochodów z licytacji przydziałów emisji na rozwiązywanie problemów związanych z klimatem poprzez działania adaptacyjne. Uważa, że wykorzystanie dostępnych środków na cele adaptacji do zmian klimatu i ich łagodzenia musi zależeć od warunków regionalnych. Władze lokalne i regionalne będą potrzebowały sporych środków finansowych i dlatego należy w krótkim czasie znacznie zwiększyć odsetek funduszy przeznaczanych na projekty na szczeblu terytorialnym.

37. Zgadza się z koniecznością przeanalizowania sposobu zapewnienia zaangażowania podmiotów prywatnych oparciu o korzyści wynikające z umów dobrowolnych (bądź umów w dziedzinie ochrony środowiska) lub mechanizmy finansowe. Mając jednak na uwadze strukturalne i długoterminowe znaczenie wyzwań stawianych przez zmiany klimatu, może zachodzić konieczność wsparcia ze strony sektora publicznego, zwłaszcza w celu rozwiązania problemów luk i ułomności rynku, z którymi sektor prywatny nie radzi sobie jak należy.

38. Zgadza się, że wśród instrumentów finansowych służących zwalczaniu zmian klimatu należy uwzględnić również specjalne instrumenty rynkowe (MBI) oraz partnerstwa publiczno-prywatne. Zaangażowanie sektora prywatnego w adaptację do zmian klimatu poprzez MBI i partnerstwa publiczno-prywatne może skutkować pojawieniem się odpowiednich zachęt gospodarczych na rzecz włączenia środków adaptacyjnych do działalności podmiotów prywatnych.

39. Zaznacza konieczność zapewnienia, by zintegrowane strategie, kształtowane obecnie na szczeblu UE, wykorzystywano

jako narzędzie na potrzeby sprostania horyzontalnym i przekrojowym wyzwaniom politycznym, takim jak te stawiane przez zmiany klimatu. Postępowanie takie zapewni całkowite rozwiązanie problemów związanych z nakładaniem się różnych strategii, niespójnościami i lukami między różnymi obszarami polityki i między szczeblami rządowymi, włączając w to niższe szczeble.

40. Uważa, że w zbliżającym się przeglądzie budżetu UE, a w istocie i w kolejnych perspektywach finansowych na okres po 2013 r., należy koniecznie uznać wyzwania związane ze zmianami klimatu za priorytet, po to, by uwzględnić umocnienie Funduszu na rzecz Globalnego Środowiska (World Environment Fund) i Funduszu Adaptacyjnego w ramach protokołu z Kioto (Kyoto Adaptation Fund), co do których decyzje zostaną podjęte w Kopenhadze na szczycie COP 15 w grudniu 2009 r., oraz w celu finansowania konkretnych europejskich środków przyjętych w kontekście przyszłej strategii UE w zakresie rozwoju zrównoważonego. Ponadto należy w pełni zdać sobie sprawę z tego, że zrównoważony dobrobyt gospodarczy idzie w parze z wysiłkami ukierunkowanymi na adaptację do zmian klimatu, pomimo bezpośrednich kosztów, które adaptacja do zmian klimatu może generować w perspektywie krótko- i średnioterminowej. Zważywszy, że środki na rzecz adaptacji polegają w wielu przypadkach zasadniczo na wysiłkach podejmowanych na szczeblu lokalnym, bardzo ważne jest, by udostępnić wsparcie UE władzom samorządowym.

41. Zgadza się, że o ile problematyka zmian klimatu i dostosowania do tych zmian w poszczególnych obszarach polityki powinna zostać uwzględniona w mechanizmach i sieciach finansowania UE, takich jak TEN, fundusze strukturalne czy też EFRR, szczególnie w odniesieniu do poprawy zdolności adaptacji systemów produkcyjnych i infrastruktury fizycznej, to, kierując się potrzebą zwalczania zmian klimatu, nie można zapominać o pierwotnych celach tej polityki i tych funduszy, a zatem konieczne jest zaplanowanie konkretnych środków i funduszy UE na ten cel zwłaszcza po to, by uniknąć rozproszenia środków wspólnotowych przeznaczonych na ten obszar. Stąd też wzywa Komisję Europejską do rozważenia możliwości rezerwowania istniejących funduszy strukturalnych na kwestie ekologiczne, wzorem modelu stosowanego w strategii lizbońskiej, bądź do utworzenia europejskiego funduszu dostosowania do środowiska przeznaczonego na finansowanie szkoleń i przekwalifikowanie pracowników oraz na finansowanie programów umożliwiających im powrót do pracy w sektorach najbardziej podatnych na skutki przestawienia gospodarki na rozwój zrównoważony; bądź też wreszcie do wspomagania tworzenia przedsiębiorstw uwzględniających potrzeby w zakresie ochrony środowiska.

Partnerstwo z władzami lokalnymi i regionalnymi

42. Popiera utworzenie grupy sterującej ds. skutków i adaptacji (IASG) z uwagi na konieczność zarządzania procesem opracowywania strategii UE oraz strategii krajowych w celu zapewnienia koordynacji działań zarówno w sektorach polityki, jak i na różnych szczeblach władzy. Kluczowe znaczenie ma jasne ustalenie mandatu i budżetu tej grupy przed jej powołaniem. Wzywa zatem Komisję do podjęcia jak najszybciej działania w tej kwestii.

43. Podkreśla konieczność włączenia do IASG władz lokalnych i regionalnych, gdyż na nich spoczywa obowiązek planowania i wdrażania środków w wielu sektorach oraz sterowania nimi. Władze lokalne i regionalne dysponują w związku z tym wartościową wiedzą i mogą znacznie przyczynić się do tworzenia bazy wiedzy zarówno o skutkach, jak i możliwych rozwiązaniach. IASG powinna przyjąć podejście oddolne i wyraźnie określić zakresy obowiązków na podstawie zasady pomocniczości.

44. Wzywa do utworzenia grup zadaniowych ds. zmian klimatu na szczeblu krajowym, przy pełnym zaangażowaniu władz lokalnych i regionalnych. Prace tych grup powinny opierać się na planach działań w zakresie adaptacji do zmian klimatu, opracowywanych na szczeblu lokalnym i regionalnym. Powinny być także bezpośrednio powiązane z pracami IASG. Podstawą struktury organizacyjnej takich grup zadaniowych może być konieczność prowadzenia badań naukowych, skutki społeczno-gospodarcze, władze lokalne i regionalne, społeczeństwo ogółem oraz przedsiębiorstwa prywatne.

45. Podkreśla potrzebę edukowania społeczeństwa, gdyż adaptacja do zmian klimatu wymagać będzie zmiany stylu życia. Obywatele powinni rozumieć, dlaczego środki adaptacyjne są konieczne, dlaczego koszty niektórych usług mogą wzrosnąć i w jaki sposób oni sami mogą pomóc w tym procesie, a także jakie działania są podejmowane w celu zmniejszenia zagrożeń dla nich samych. Takie zmiany sposobu komunikowania się i zachowań będą wymagać starannie zaplanowanego i ukierunkowanego podejścia wspieranego przez odpowiednie środki. Apeluje zatem do UE, państw członkowskich oraz władz lokalnych i regionalnych o współpracę z mediami w celu opracowania ogólnoeuropejskiej kampanii informacyjnej dotyczącej przyczyn i skutków zmian klimatu, a także zmian wywołanych przez te skutki. Należy wyjaśnić, że zmiany klimatu doprowadzą do pogłębiającego się niedoboru zasobów i z tego względu konieczne jest skupienie się na zmianie codziennych zachowań. Władze lokalne i regionalne podkreślają potrzebę odpowiednich środków finansowania takich kampanii, a także należytego uwzględnienia potrzeby rozpowszechnienia tych przekazów wśród różnych państw członkowskich, narodów i regionów.

46. Podkreśla, że władze lokalne i regionalne odgrywają również ważną rolę poza granicami UE. Gminy, miasta i regiony mogą w konstruktywny sposób przyczynić się do transferu specjalistycznej wiedzy do krajów rozwijających się, które borykają się z największymi wyzwaniami związanymi z adaptacją.

Zalecenia dla prezydencji UE

47. Wzywa Komisję i prezydencję UE do złożenia politycznego zapewnienia w kwestii terminowego opracowania i wdrożenia europejskiej strategii adaptacji we współpracy z władzami lokalnymi i regionalnymi.

48. Domaga się, aby Komisja i prezydencja UE włączyły władze lokalne i regionalne w proces opracowywania i wdrażania ram UE na rzecz działania poprzez zaangażowanie je w prace IASG. W celu zapewnienia udanego wdrożenia, należy opracować ogólne strategie długoterminowe w drodze szeroko zakrojonej współpracy na różnych szczeblach rządowych. Władze lokalne i regionalne dysponują praktyczną wiedzą na temat skutków zmian klimatu, gdyż znajdują się na linii frontu. Ponadto w razie krytycznych sytuacji spowodowanych zmianami klimatu obywatele będą się zwracać w pierwszej kolejności do władz samorządowych, co wyraźnie uzasadnia konieczność ich zaangażowania.

49. Podkreśla konieczność uznania władz lokalnych i regionalnych za podstawowe podmioty w walce ze szkodliwymi skutkami zmian klimatu z uwagi na ich gotowość do przyjęcia współodpowiedzialności i na podejmowane przez nie już w chwili obecnej działania, mające na celu dostosowanie społeczności do konsekwencji tych zmian.

50. Wzywa do zwrócenia większej uwagi na rozwiązania i instrumenty dotyczące obszarów miejskich (zwłaszcza tych położonych na wybrzeżu i nad większymi rzekami) i infrastruktury, jak np. wały przeciwpowodziowe i systemy kanalizacyjne, mające podstawowe znaczenie dla zmniejszenia narażenia infrastruktury na niekorzystne skutki.

51. Domaga się opracowania realistycznych scenariuszy zagrożeń klimatycznych w wymiarze transgranicznym, na tyle szczegółowych, by uwzględnić wszystkie regiony UE, które byłyby opracowane w drodze współpracy pomiędzy szczeblem lokalnym, regionalnym, krajowym i unijnym. Należy możliwie jak najszybciej bezpłatnie udostępnić dane, modele, metody i scenariusze klimatyczne, aby określić obszary zagrożeń i opracować środki zaradcze.

52. Podkreśla konieczność wprowadzenia odpowiednich zachęt finansowych. Władze lokalne i regionalne należy wspierać w ich wysiłkach na rzecz opracowywania aktywnych rozwiązań, które zmniejszą stopień narażenia społeczności lokalnych.

53. Podkreśla, że władze lokalne i regionalne powinny otrzymać dodatkowe wsparcie finansowe na potrzeby łagodzenia strat i pokrycia dodatkowych kosztów adaptacji, gdyż sprostanie różnym wyzwaniom związanym ze zmianami klimatu będzie skutkowało znacznymi nowymi obciążeniami finansowymi tychże władz.

Bruksela, 7 października 2009 r.

Przewodniczący
Komitetu Regionów
Luc VAN DEN BRANDE